

Давній ліс похмуро й непривітно глипав темними вирвами очей з-під розвихрених хмар, що купчилися над верхівками дерев, нависаючи дірявим вовняним коцом.

Ліс дихав... Голосно й протяжно, з хрипким стогоном та зловісним завиванням. Неначе його виснажував лютий біль, який роздирав на дрібні клаптики. Ліс здригався і тремтів із кожним — навіть найлегшим — подихом вітру, тягнувся в усі боки кривими пальцями галузок, намагаючись ухопитися за повітря. Важко похитувався давно забутим і загубленим у лабіринтах часу волхвом-велетом, що ритмічно рухався та бубонів лише йому відомі таємні заклинання. Дикі та первісні. Що зродились із найтемніших глибин світу, де тісно переплелися світло й темрява, добро і зло, життя і смерть...

Старі дерева натужно скрипіли зболеними суглобами й випиналися химерним плетивом коріння з вогкого моху, ніби криві зуби з набряклих від інфекції ясен...

Поміж стовбурами клубочився сірий туман. Навіть за сонячної спекотної погоди він почувався тут, як у рідному домі. Блукав у гущавині, гойдався на густому павутинні хмелю й дикого винограду, осідав на листі важкими краплями конденсату, падав додолу й знову зринав угору мікроскопічними часточками каламутної пари, просякнутої задушливим смородом цвілі й величезного болота, яке щільним кільцем узяло цей ліс в обійми та застигло драговинням-огорожею, аби кожна допитлива прибузда не бентежила розміреного тутешнього життя.

Не чути було веселого пташиного щебету й пронизливих оркестрів цвіркунів. Ні рикання вовка, ні закличного крику лося у шлюбний період. Навіть працьовиті бджоли оминали непролазні хащі, вловлюючи пронизливий і смертельний для них запах яскраво-жовтих квітів азалії понтійської, що вільно собі розрослася поміж зарослих мохом і осокою купин.

Усі довкола боялися проклятого лісу. Бо він уже давно не належить світові живих. Тут мешкають примари. І це їхнє царство темряви...

До полудня ще не страшно було б зазирнути сюди хоч краєчком цікавого ока. Звісно, якби дивом вдалося перетнути непрохідні болота... Та коли хтось із людей необачно забрідав із настанням сутінків на територію темних, то щезав назавжди. Бо не варто пхатися на чужу територію...

Сердитий Онисько

Стара драбина хиталася, скрипіла й потріскувала кожною ненадійною, побитою шашелем і часом, вільховою щаблюною. Двічі ледь не загримів додолу. Сердився, плювався і лаявся, на чім світ стоїть:

— А щоб тобі, заразо кривобока!.. Трясця йому розтуди та ліворуч-праворуч! Хоч би не впасти й не вломити кісток! Скільки ще маю оце так гірко мучитися? Чого ж, питаюся, досі те дурне не полагодило? Та відомо чого... Бо, батче, руки зі сраки вирости! Ні до якого діла не годні, окрім длубання в носі чи де там іще... Хіба ж це чоловік, узагалі? Шмаркля зелена! Розтікся, розмазався ондечки по ліжку гірше дрислів собачих. Спить, хропе ще й носом свистить... Нащо ж було набиратися ото звечора, як свиня мулу? Притягнуло посеред ночі хребта додому й виклалось. Агов! Думаєш, ти дефіцитний товар на вітрині? Кому такий всратий крам здався? Одна вже втекла. То за нею хоч жаль не бере. Чого доброго можна чекати від обтіпаної й гулящої шльондри? Ти, чоловіче, зараз пильнуй обома очима, бо ще й друга злиняє. На скільки вистачить терпіння у тієї сердешної Софійки? Хіба воно в неї залізне? Дівка вродлива, як з картинки, розумна. Синок фермера сохне за нею. Надивиться краля на цю п'яну мордяку, наб'є оскому, то тільки здимить за нею слідом. І шукай, Павлику, вітер у полі! Заливайся гірким пійлом до ригачки, аж доки дідько не почне

перед очима скакати... Тьху! Будз пліснявий... Най би тебе качка копнула й пір'ям притрусила!

Повільно зліз із горища. Скрипнув дверима комори. Тінню майнув у кухню, а звідти — в кімнату, де на ліжку розвалився Павло. Підступив ближче. Сердито зсунув брови на перенісці. Осудливо похитав головою.

— І на що ти тільки схожий, людино добра? Заріс щетиною — як той вовкулака кучматий. Ще й смердиш гірше од вепра дикого. Тільки й умієш ночами валандатися, шукати пригод на свою сраку кістляву. А потім спати весь ранок. Пердуни під ковдрою пускати. Байдуже тобі до того, що мати щодня слізьми вмивається! Бо не маєш ні грама совісті. Якби мав, то пожалів би її й не закидав за комір чарку за чаркою. Егоїст! Востаннє попереджаю: покинь пити! Бо як розсерджуся — мало тобі місця тут буде. Побачиш! Я не жартую... Не до сміху вже. І сюсюкати з тобою більше не збираюся. Годі вже дмухати тобі в одне місце й сподіватися на диво. Звідти сонце не сходить і райські квіти не ростуть. Ненадійна ти, Павле, людина. Як той чиряк гнійний — нариваєш і болиш. Реально задовбав уже всіх своїми неадекватними вибриками!

Павло поворухнувся. Бородатий, невеличкий зростом чоловічок одразу припинив бурчати й шмигнув до крісла, що стояло в кутку кімнати. Зручно вмовстився, ковзнув пальцем по екрану смартфона господаря оселі. Невдоволено цокнув язиком.

— От, будь ласка! — вигукнув. — Софія вже кілька разів дзвонила. Чи ж тобі позакладало? Чи вуха позаливало самогоном? Смоли б вже напився гарячої! Спить він, бачте! Хропе, і по цимбалах, що навколо відбувається! Нехай увесь світ зачекає, доки пан відпочине...

Ліжко тихо скрипнуло. Молодий чоловік розплющив очі, повільно сів, потер обличчя долонями й широко позіхнув. Буркотун у кріслі зморщив носа, делікатно затулив ніздрі двома пальцями.

— Святі прашури! Милосердні духи всіх часів та народів! Оце сморід! Сходив би ти в душ, чоловіче! І зуби почисти добре. Ротяку пополощи лимонним соком чи піди на город і м'яти пожуй... Хоч би якось вже впорайся з цією ганьбою! Перегар нестерпний... Зараз точно виблюю... Фух! Най би тебе шляк трафив із тією горілкою!

Бородатий охоронець будинку — домовик Онисько — демонстративно кавкнув, нахилився і понюхав лілію у вазі. Добре, що Павлова мати — дай боже здоров'я і довгих років життя святій страдниці! — принесла із самісінького ранку сюди цю розквітлу духмяну красу. Любить сина безпутного. Воістину материнське серце безмежне й багатовимірне. Весь світ може в собі вмістити. Особливо, коли той світ — кохане чадо. Хай навіть таке облізле й нещасне, як оце чуперадло, що на ліжку сидить та не знає на якому світі знаходиться, судячи з виразу розпухлої пики...

Повільно підвівся. Пригладив охайну борідку. Гладко зачесане у хвіст волосся — блискуче й доглянуте — ховалося під модним картузом. Картата сорочка й джинси, мешти з м'якої телячої шкіри — усе стильне й припасоване до фігури невисокого зросту, проте жилавого чоловічка. На вказівному пальці лівої руки — срібний перстень із сонячним бурштином. Родинна коштовність, що передавалася по чоловічій лінії з покоління в покоління, якою він неабияк пишався та беріг, ніби зіницю ока. Бо хто-хто, а Онисько мав славний родовід! Його прадід Іларіон Горщик був охоронцем в одному з будинків поміщиків Тишкевичів. І всюди лад тримав, пильнував добробут родини господарів. Аж доки не прийшли до влади кляті більшовики зі своєю червоною пентаграмою і полчищем бісової орди мародерів, злодуг і пияків. Ті кровожерливі варвари знищували все на своєму шляху, гірше од сарани. Грабували, палили, вбивали. Земля захлинулася кров'ю невинних жертв і стліла на попіл. Усім тоді тісно стало... І домовики — не виняток...

Після втечі за кордон хазяїна, Іларіон Горщик спершу переховувався зі своєю родиною на горищі покинутого й розграбованого революціонерами будинку, а коли припекло пожежею — то гайнув подалі й знайшов прихисток у домі старого лісника Михайла... А вже звідти його нащадки розселилися в усі навколишні села. Онисько — один із них. До Гордієнків потрапив. Та й лишився назавжди. Надто вже припала до душі ця порядна родина...

Хоч би яким важким було життя Горщиків у минулому й нині, але за жодних обставин вони не припиняли служити людям і берегти їхні оселі від зла. Бо так прадід Іларіон наказував. І заповіту суворого всі дотримуються. Такий порядок. Так би мовити, закон неписаний...

От навіть зараз: хоч Онисько й страшенно сердиться на Павла, лає його на всі боки, та все ж усіма силами намагається привести хлопа до тями. Вірить, що той рано чи пізно виправиться. Адже кожен може оступитися й піти не тим шляхом. Головне, аби вчасно це збагнув та покався. А хто в цьому має допомогти? Звісно, Онисько. Бо Павло виріс у нього на очах. Змужнів. Вивчився. Одружився. У чотирнадцятому році пішов на Схід України захищати Вітчизну від натиску орди росіян і сепаратистів. У важких серпневих боях за Савур-Могилу їхній підрозділ був нещадно обстріляний ворогом. Тоді втратив свого найкращого друга Дениса й сам ледве вижив після важкого поранення. Якби не бронжилет і якесь просто незбагненне диво — то вже б у землі зогнив донині... Натомість позашивали лікарі його посічене осколками тіло, вимучили на реабілітації наново зрощену кістку в лівій нозі й відправили додому. Повернувся з надією загоїти душевні й фізичні рани. Але спокою не знайшов. З часом дійшли до Павла чутки про походеньки благовірної. Як почув ті розмови — примчав із крамниці, вскочив у хату й заревів пораненим звіром:

— Лесюююю!

Молода дружина вискочила зі спальні — струнка, вродлива, у легкій літній сукенці, що ледве прикривала стегна. Округлила підведені чорним очі, кліснула важкими від туші війми. Пухкі губи скривились у ледве прихованому презирстві.

— Чого волаєш? — злісно витиснула.

— Це правда? — підступив ближче. На шії випнулися канати вен.

Вона раптом зблідла. Інстинктивно позадкувала. Пригнулася спиною до стіни й різко смикнула вгору округлим підборіддям.

— Ти про що? — її голос став неприродно дзвінким. Губи нервово засіпалися.

— Сама знаєш... Бачу по очах, що знаєш... Не прикидайся! Давно з іншим трахаєшся? Хто він? Кажуть, нетутешній...

Леся голосно скотнула слину. Нервово потерла долонею передпліччя. Лише після того подивилася Павлові просто у вічі й просичала:

— Та пішов ти!.. Псих контужений! Не треба було пертися на війну, патріот недороблений! Нормальні чоловіки вдома лишилися, гроші заробляли. А я в цій хаті дуріла від самотності. Не знала, повернешся ти додому живим чи двохсотим вантажем... А міг би й калікою!.. Забув, скільки мені років? Нагадати? Двадцять чотири! Лише двадцять чотири. І довбана перспектива лишитися в такому віці вдовою або міняти тобі підгузки мене не влаштуувала...

Він різко змахнув рукою вгору. Леська притихла й зіщулилась. Злякалась удару... Проте нічого не сталося. Павло похитнувся, обхопив руками голову і зі стогоном вийшов із будинку.

Відтоді сварки та скандали в оселі не вщухали. Молоде подружжя розбіглося по різних кімнатах. Павло брився ділити з дружиною спільне ліжко. Та на розлучення подавати не поспішав. Сам собі не хотів зізнаватися, що досі

зрадницю носить у своєму серці й сподівається... Тільки ж на що сподіватися й чого чекати, коли в грудях тліє серце обвуглене?..

Тривали б ті тортури бозна-скільки, доки вертихвістка Леська не зібрала валізу й не чкурнула зі своїм прихвостнем у пошуках кращого життя. Тоді вперше Павло напився. Заповз до хати на чотирьох і вклався просто в коридорі на килимі. Бідолашна Тетяна ледве подужала втягнути сина в кімнату. Знімала обісцяні штани, витирала рушником брудне обличчя і голосила, як над покійником.

Онисько й сам не міг сліз стримати. Пів ночі складав посуд на кухні, підмітав і дзенькав ложками по столу, аби впоратися з емоціями й навести лад у думках. З пересердя навіть глека скляного побив. Надто вже від злості руки тремтіли... А під ранок вирішив з тим молодим бовдуром не панькатися. Не розуміє по-доброму, то доведеться вчити дурня... З одного боку — то й жаль бере за душу, бо хазяїн крізь пекло війни пройшов і мало не загинув, усеньке тіло рубцями посмуговане й душа пошматована пережитим, а з іншого — якщо послабити віжки, то чоловік сам не впоратеться зі своєю гризотою і втопиться в чарці.

Легко сказати — вчити й не панькатись, а куди важче це зробити. До яких тільки методів перевиховання не вдавався! Вудки ховав, аби Павло не йшов зі своїми приятелями на риболовлю, взуття никав у коморі, під полицями, гроші цупив із гаманця, зав'язував одяг вузлами — нічого не допомагало. Горілка хлопові очі затьмарила. Виходив із дому нормальною людиною, а після роботи знаходив собі компанію і ввалювався у хату поночі — хоч зуби вибери. Майже не був тверезим за останніх пів року. Усім висотав нерви до самого денця...

Аж тут одного разу прийшов Павло цілком притомний. І якийсь навіть радісний. Довго чепурився. Одягнув нові джинси, найкращу футболку, нарізав квітів на клумбі й кудись подався. І так — майже два тижні поспіль тривало.

— Хоч би сказав матері, як її звати, — лукаво усміхнулася Тетяна за сніданком.

— Кого?

— Ту красуню, до якої щовечора на побачення бігаєш останнім часом.

Ніби аж знітився від тих слів, злегка зашарівся. Повільно відклав ложку й повів очима до вікна, щоб не зустрічатися поглядом із матір'ю. Збентежено потягнув:

— Нуууу... Ти ж знаєш Софію Косицю? Землевпорядницю нашу...

— Миколину дочку? Авжеж знаю! Ладна дівчина, розумна й гарненька, як квіточка, — аж руками сплеснула, радіючи. — Це ж Микола з її покійним чоловіком ліпшими друзями були! Ще зі школи.

Павло кивнув. Посовався на стільці. Не подобались йому ці відверті розмови з матір'ю. Не звик до подібного... Шпурнув ногою під столом — що там таке?! Кіт знову лазить чи яка приблуда? Крутиться біля ніг, шарудить, вовтузиться...

Онисько вигулькнув з-під скатертини й невдоволено потрусив кулаком.

— Ану не совай ратицями! Ледве мені під око не поцілив... Те, що я невидимий для твоїх балухів — не дає жодного права штурхатися ногами. Бач, який делікатний! Вже й не торкнися до пана...

А сам потай радів — ледь не підскакував. Це ж тепер у хаті горілкою й не смердітиме. Молодий господар закохається, знову одружиться. А там, гляди, діточки підуть... Настане мир та спокій у родині. Все, як Онисько любить. Чого завжди прагнув і про що мріяв...

Та відтоді минуло кілька днів, і врешті вийшло он на який лад недобрий! Якби тоді домовик знав, що не дочекається благодаті, то залив би Павлові рота цементним розчином. Бо дурний цап дурним і лишився. Як тільки прийшли

папери на розлучення від тієї хвойди зрадливої, то Павло знову з горя набрався. Уже й Софія не рятувала. Узагалі про неї забув. З пляшкою обіймається і цілується до нестями, плекаючи в душі жаль до своєї любої персони. Самозакохане дурбещало!

На роботу проспав. Знову сьогодні запізниться на добрих пів години. От що за лежень? Прокинувся, чухається, позіхає. А мав би швидко збиратися.

— Щоб ти вже курячих бовтунів напився! — знову пробурчав Онисько, пхаючи руки в кишені. — Яка з тебе користь у цьому домі? Повітка перекосилася на один бік, зовсім уже завалюється. Дворовик Ілько скоро лусне від злості. Сказав, піде до сусідів. Ті вже давно приманюють його молоком і свіженьким медом. Там хоч господар до ладу, дбає про своє обійстя. Не те, що ти! Виліз із сповитка і сидиш, як пугач, баньками червоними лупаєш. Не знаєш, як до тями прийти. Будеш і далі так лігати, то зовсім у голові помутніє... Підводься! Чуєш чи ні? Та зроби вже хоч щось порядне на обійсті. Порозводив срачі кругом, немає сили на те дивитися. Лінтюх смердючий...

Підійшов ближче, розмахнувся і добряче копнув Павла по нозі.

— Бляха! — той аж засичав і смикнувся, здивовано роззираючись. — Хай би йому грець! Ну й прихопило... Десь учора забився чи що?.. Як же ж болить, зараза!

Потер ногу. Покрутив нею, придивився. Наче й синця немає... Напружив звивини ватяного з похмілля мозку, аби згадати, коли й де міг так сильно травмуватись. Але каша в голові таки добряче пригоріла, тож одразу й лишив невдалу спробу. Подумаєш — забився! Не велика біда. Трохи поболить та й перестане. Чи ж уперше йому терпіти? Набагато важчий той біль, що зсередини рве кігтями. Вже місця живого не лишилося...

Спершу думав, Леська перебіситься і врешті повернеться додому зі своїх мандрів. Змусив себе навіть повірити

в ту байку, ним самим і вигадану для заспокоєння. А в результаті он яка херня вийшла! Вона вже офіційного розлучення хоче... І начхати, що його серце на клапті розлізлося, неначе стара ганчірка. Хто тепер те дрантя до купи зшиє? Може, Софія?..

Звісно, вона гарна дівчина. З такою завжди легко й спокійно... Та чи кохання це? Зарано говорити. У грудях досі скалкою застрягла клята колишня. Стовбичить сука перед очима й не йде. Ніби мара якась — чесне слово! Тільки після кількох чарок допінгу починає танути й кудись зникає...

— Чого витріщився, як баран на нові ворота? — Онисько поторсав його за рукав брудної, вологої після сну футболки з пожовтілими пахвами й важким духом. — Ворущися! Матері допоможи хоч трохи. Бо вона сонце на городі зустрічає і проводить, доки ти в ліжечку ніжишся. Я б на місці Тетяни повискубував оці твої патли кучеряві. Усе одно голова — довбешка порожня.

Павло потер закислі очі, знову позіхнув, витер слину в кутиках рота, почухав бік і лише після того зсунувся з ліжка. Зіпнувся на хиткі ноги й невпевнено почовгав до дверей.

— Швидше копитами рухай! Вибираєшся, ніби ото за море срати... До чарки з вистрибом, а до роботи — равлик сторічний, оброслий прадавнім мохом. І припини без кінця озиратися! Та спину вирівняй. Зігнувся дугою. Пильнуй, бо ще навпіл тріснеш. Патик трухлявий...

Виштовхав його в спину, а сам повернувся. Став посеред кімнати, розвів руками.

— Ну справжнісінький свинарник! Навіть гірше. У хліві пристойніше пахне. Натовкти б чортовим рилом, щоб знав, як прибирати... Чекає, певно, коли матінка й тут своїх рук докладе. Не годен навіть лахи поскладати до ладу у власному барлозі. Маленький хлопчик не з того місця руки виросли... Йой, доведеться все ж висмикнути ті криві кінцівки й пришити в правильному. Бо діла не буде...